EUROOPA KOMISJON

Brüssel 22.10.2010
KOM(2010) 588 lõplik

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

VIISAINFOSÜSTEEMI (VIS) VÄLJATÖÖTAMISE KOHTA 2009. AASTAL
(esitatud vastavalt nõukogu otsuse 2004/512/EÜ artiklist 6 tulenevale kohustusele)

Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule viisainfosüsteemi (VIS) väljatöötamise kohta

Eduaruanne (jaanuar kuni detsember 2009)
(KOM(2010) 588 lõplik)

SISUKORD

1. Sissejuhatus ... 3
2. Aruandeperioodil tehtud edusammud ... 3
2.1. Keskinfosüsteemi väljatöötamine: tehnilised tulemused ... 3
2.2. Biomeetriliste tunnuste tuvastamise süsteemi väljatöötamine ... 4
2.3. Rajatiste ettevalmistus ja võrgustik ... 4
2.4. Liikmesriikide siseriiklik kavandamine ... 4
2.5. VISi ajakava uuendamine ... 5
2.6. Süsteemi kasutuselevõtt konsulaaresindustes ja välispiiridel asuvates piiripunktides 6
3. Projektijuhtimine ... 7
3.1. VISi õiguslik raamistik ... 7
3.2. Komisjoni projektijuhtimine ... 8
3.2.1. Kavandamine ja eelarve ... 8
3.2.2. Riskijuhtimine ... 8
3.2.3. Projekti juhtimisnõukogu ... 9
3.3. VISi sõprade rühm ... 9
4. Kokkuvõte ... 10
5. Lisa: VISi töörühmad ... 11
5.1. SISVISi komitee ... 11
5.2. VISi riiklike projektijuhtide koosolekud ... 11
5.3. Muudatusi hindav nõukogu ... 11
5.4. Testimise alane nõuanderühm ... 11
5.5. VIS Maili eksperdirühm ... 11

1. SISSEJUHATUS

Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule vastavalt nõukogu 8. juuni 2004. aasta otsuse 2004/512/EÜ (viisainfosüsteemi (VIS) kehtestamise kohta)[1] artiklile 6 kuuenda eduaruande VISi väljatöötamise kohta[2]. Aruandes antakse ülevaade tööst, mida komisjon tegi 2009. aasta jaanuarist detsembrini.

Probleeme ei tekkinud vastavustestide tegemisel liikmesriikides ega enamiku riiklike süsteemide väljatöötamisel. 2009. aasta lõpuks olid 100 % edumääraga vastavusteste teinud 25st Schengeniga ühinenud riigist 22. Enne lõplikku testimist 2010. aastal tuleb vastavusteste teha veel vaid mõnes üksikus liikmesriigis.

Samal ajal tekitasid probleeme seoses VISi keskinfosüsteemiga 2009. aastal tehtud testid. 2009. aasta aprillis testiti neljast testimisetapist teise etapi raames VISi ja biomeetriliste tunnuste tuvastamise süsteemi tehnilist väljatöötamist (süsteemilahenduste testimine). Süsteemi väljatöötamise eest vastutava peatöövõtja töö ei vastanud esimesel katsel testimise aktsepteerimise kriteeriumidele ning seega korraldati aruandeperioodi jooksul ka teine ja kolmas testimine. Viivitus süsteemilahenduste testimisel mõjutas järgmiste, liikmesriikide osalusel toimuvate testimisetappide algust.

Samal ajal mõjutasid projekti ajakava muutmist ka muud tegurid, sealhulgas märkimisväärne viivitus seoses vähemalt ühe liikmesriigi süsteemiga. Seega ei olnud enam võimalik VISi töölerakendumise tähtajast (2009. aasta detsember) kinni pidada.

Uut üldist ajakava tutvustati 2009. aasta novembris VISi sõprade rühmale ning strateegilisele sisserände-, piiride ja varjupaigakomiteele ning seejärel, 30. novembril 2009 justiits- ja siseküsimuste nõukogule:

- operatsioonisüsteemi testimise algus – 2010. aasta veebruar
- esialgsed süsteemi vastuvõtutestid – 2010. aasta september
- keskinfosüsteemi valmisoleku test – 2010. aasta oktoober
- VISi töölerakendumine – 2010. aasta detsember.

2. ARUANDEPERIOODIL TEHTUD EDUSAMMUD

2.1. Keskinfosüsteemi väljatöötamine: tehnilised tulemused

Võttes aluseks 2008. aasta detsembris sõlmitud kokkuleppe, milles käsitletakse nelja funktsiooni muutmist, nagu seda taotlesid liikmesriigid, tuli liidese juhenddokumenti ja üksikasjalikku tehnilist spetsifikatsiooni ajakohastada. Liidese juhenddokumendi 1.82 lõplik versioon kiideti heaks 2009. aasta märtsis. See sisaldab tehnilisi spetsifikatsioone, mille alusel töötavad liikmesriigid välja oma riiklikud süsteemid, et need saaks ühendada VISiga. Üksikasjaliku tehnilise spetsifikatsiooni ajakohastamine on lõpetatud, kuid seda ei saa veel ametlikult heaks kiita, kuna turbe-eesmärkidega seotud küsimused on lahendamata.

---

1 ELT L 213, 15.6.2004, lk 5.

2 Viies aruanne: vt komisjoni aruanne nõukogule ja Euroopa Parlamendile viisainfosüsteemi (VIS) väljatöötamise kohta 2008. aastal, KOM(2009) 473 (lõplik), 15.9.2009.

Küsimuste lahendamine on kavandatud 2010. aasta keskpaigaks. CD-simulaatorit ajakohastati mitu korda, viimati 2009. aasta septembris.

2.2. Biomeetriliste tunnuste tuvastamise süsteemi väljatöötamine

Nagu oli ette nähtud projekti kavas, võeti aruandeperioodi jooksul suurel määral kasutusele biomeetriliste tunnuste tuvastamise süsteem, millega tagatakse sõrmejälgede tuvastamine VISis, ning 2009. aasta märtsis testiti edukalt kõnealuse süsteemi süsteemilahendust. Alates sellest ajast on biomeetriliste tunnuste tuvastamise süsteem toetanud VISi süsteemilahenduste testimist, kusjuures samal ajal on testitud tema enda operatsioonisüsteemi. Novembris tekkisid aga teatavad toimimisprobleemid, mis on seotud viivitusega biomeetriliste tunnuste tuvastamise süsteemi üleminekus VISi tõrkesiirde testimise ajal, Oracle'i andmebaasi ja biomeetriliste tunnuste tuvastamise süsteemi jõudlusega. Tuvastati iga probleemi algpõhjused ja need esitati koos rakendatavate lahendustega liikmesriikidele. Liikmesriigid jätkasid oma sõrmejälgede kogumise seadmetes biomeetriliste tunnuste tuvastamise süsteemi eest vastutava töövõtja poolt neile antud tarkvarapakettide kasutamist ning nimetatud süsteemi raames siseriikliku biomeetrilise lähenemisviisi rakendamiseks loodud veebiportaali külastamist.

Pärast arutelusid SISVISi komitee VISi koosseisu koosolekutel võttis komisjon 2009. aasta oktoobris vastu otsuse, millega kehtestatakse VISis biomeetriliseks isikutuvastuseks ja kontrolliks kasutatavate sõrmejälgede eraldusvõime ja kasutamise tehniline kirjeldus[3].

2.3. Rajatiste ettevalmistus ja võrgustik

2009. aasta jooksul anti Strasbourgis asuva keskküksuse ja Salzburgis asuva varukeskküksuse töötajatele VISi seadmete kasutamise ja hooldamise alast koolitust.

2009. aastal oli võrgustik vaja paigaldada ainult kahte liikmesriiki. 2009. aastaks kavandatud peamised võrgustikuga seotud projektid pidid tagama tõrkesiirde mehhanismi toimimise, mille korral võtab teisene rajatis esmase rajatise töö üle, ning nende raames oli ette nähtud VISi meiliserveri loomine. Tõrkesiirde mehhanismi on vaja juhul, kui riiklik süsteem ei toimi, et varusüsteem võtaks toimimise ajutiselt üle. Ajavahemikul märtsist juulini võeti võrgustik lõplikult kasutusele liikmesriikides asuvas ühes põhirajatises ja kolmes varurajatises. Oktoobriks oli tõrkesiirde testimine viies liikmesriigis edukalt lõpule viidud. Ülejäänud üheksas liikmesriigis tuleb asjakohane tehniline lahendus alles kindlaks määrata. Tõrkesiirde mehhanismiga seotud tegevust jätkatakse nendes liikmesriikides, kes soovivad sellise rakenduse kasutusele võtta.

2.4. Liikmesriikide siseriiklik kavandamine

Jättes kõrvale VISi keskinfosüsteemi töövalmiduse, sõltub süsteemi töölerakendumine põhiliselt riiklike projektide edusammudest. Riiklikul tasandil valitsevate tingimuste tõttu on liikmesriikide poolt tehtud edusammud erinevad.

VISi sõprade rühmas kehtestatud igakuise aruandemehhanismi kaudu (vt osa 3.2.4) andsid enamik liikmesriike pidevalt aru oma edusammudest, kinnitades, et eesmärgid saavutatakse õigeaegselt. Aruannetest selgus, et mitmel liikmesriigil oli probleeme oma riiklike süsteemide

[3] Komisjoni otsus, 9. oktoober 2009, millega kehtestatakse viisainfosüsteemis biomeetriliseks isikutuvastuseks ja kontrolliks kasutatavate sõrmejälgede eraldusvõime ja kasutamise tehniline kirjeldus (ELT L 270, 15.10.2009).

väljatöötamisega. Valdav osa liikmesriikidest viis oma vastavustestid siiski edukalt lõpule ning oli valmis alustama operatsioonisüsteemi testimist ja esialgseid süsteemi vastuvõtuteste. Aruandeperioodi lõpuks olid 25st liikmesriigist ja Schengeniga ühinenud riigist 22[4] viinud oma vastavustestid lõpule nii, nagu algselt kavandatud.

2009. aastal kutsus FRONTEX liikmesriikide eksperdid Varssavis korraldatud VISiga seotud seminaridele, kus osalesid 26 liikmesriigi ja Schengeniga ühinenud riigi esindajad. Seminaride eesmärk oli aidata kogemuste jagamise kaudu kaasa VISi töölerakendumisele. Seminaride tulemusi tutvustati VISi sõprade rühma koosolekutel ja aruandeperioodil toimunud riiklike projektijuhtide viimasel koosolekul ning tulemustest nähtus, et projekt on eri liikmesriikides edenenud erineval määral. Seminaride tulemuste alusel tuvastati mitu probleemi ja arutati nende lahendamist.

2.5. VISi ajakava uuendamine

VISi projekti ajakava on vaja uuendada tööde viibimise tõttu nii kesk- kui ka riiklikul tasandil.

Kesktasand

Süsteemi väljatöötamise eest vastutav peatöövõtja alustas kesktasandil süsteemilahenduste testimist 20. aprillil 2009. Juuni keskel selgus testimise tulemuste analüüsist, et tehtud töö ei vasta testimise aktsepteerimise kriteeriumidele. Selle põhjuseks olid erinevad tehnilised probleemid, mis on seotud nii süsteemi funktsionaalsusega kui ka muude aspektidega. Sai selgeks, et süsteemilahenduste testimist ei suudeta viia lõpule 2009. aasta juuliks, mil oli kavandatud alustada operatsioonisüsteemi testimist. Süsteemilahenduste testimise tähtaega pikendati 2009. aasta septembrini. Süsteemi väljatöötamise eest vastutav peatöövõtja väitis süsteemilahenduste testimise ametlikus aruandes, et töö vastas testimise aktsepteerimise kriteeriumidele, kuigi komisjon, kvaliteedi tagamise eest vastutav töövõtja ja testimise alasesse nõuanderühma kuuluvate liikmesriikide eksperdid sellega ei nõustunud.

Oktoobris tegi süsteemi väljatöötamise eest vastutav peatöövõtja ettepaneku võtta teatavaid parandusmeetmeid, et töö vastaks süsteemi jõudlusnõuetele, ja leevendada teenustaseme lepingus jõudlusega seotud kriteeriume. Liikmesriigid hindasid selliste meetmete mõju oma riiklikele süsteemidele ja aruandeperioodi lõpus andsid süsteemi väljatöötamise eest vastutavale peatöövõtjale loa võtta kõnealuseid meetmeid. Samal ajal lepiti kokku, et teenustaseme lepingus kehtestatud kriteeriumide leevendamist analüüsitakse parandusmeetmete võtmisest eraldi. Kui parandusmeetmed on võetud ja testitud, esitab süsteemi väljatöötamise eest vastutav peatöövõtja uue ettepaneku teenustaseme lepingu muutmise kohta. Aruandeperioodi lõpuks ei oldud kõnealuseid parandusmeetmeid veel täielikult võetud ega testitud.

Liikmesriikide ekspertidelt parandusmeetmete võtmise luba oodates jätkas süsteemi väljatöötamise eest vastutav peatöövõtja jõupingutusi tööd takistavate tehniliste probleemide lahendamiseks ja esitas seejärel novembris uue aruande süsteemilahenduste testimise kohta. Kuigi tulemused olid paranenud, ei olnud need eelkõige jõudlusega seotud aspektides veel rahuldavad. Seega ei ole aruandeperioodi lõpuks süsteemilahenduste testimise aktsepteerimise kriteeriumid veel täidetud, millest tulenevalt kohaldatakse leppetrahve.

[4] Liechtenstein viis oma vastavustestid tehniliselt lõpule, kuid Schengeni *acquis*'d ta veel ei kohalda.

Riiklik tasand

2009. aastal sai komisjon riikliku tasandi arengusuundade kohta teada, et ühel liikmesriigil on oma riikliku süsteemi väljatöötamiseks sõlmitud lepinguga märkimisväärseid probleeme ja ta ei ole valmis oma süsteemi VISiga ühendama enne 2010. aasta lõppu. Kõnealune liikmesriik ei ole veel kinnitanud, millal ta kavatseb oma vastavustestid lõpule viia. Ka kahel teisel liikmesriigil tekkisid oma riikliku süsteemi väljatöötamisega teatavad viivitused, kuid need ei olnud nii tõsised. VISi töölerakendumiseks peavad kõikide liikmesriikide süsteemid olema ühendatud VISiga. Seega mõjutab viivitus ühe liikmesriigi töös otseselt VISi töölerakendumise kuupäeva.

Kõik nimetatud probleemid mõjutasid VISi töölerakendumise kavandatud kuupäeva ja seega tuli koostada uus ajakava. Novembris ja detsembris tutvustati VISi üldise ajakava peamisi tähtaegu strateegilisele sisserände-, piiride ja varjupaigakomiteele ning justiits- ja siseküsimuste nõukogule. Uue ajakava kohaselt on kesksüsteem pärast esialgsete süsteemi vastuvõtutestide heakskiitmist kasutusvalmis 2010. aasta oktoobris. Nimetatud nõukogu võttis uue ajakava teadmiseks. Kuna töö ühes liikmesriigis märkimisväärselt viibib ja ka süsteemi väljatöötamise eest vastutava peatöövõtja süsteemilahenduste testimine viibis, ei ole VISi võimalik tööle rakendada enne 2010. aasta detsembrit.

2.6. Süsteemi kasutuselevõtt konsulaaresindustes ja välispiiridel asuvates piiripunktides

Vastavalt vastuvõetud viisaeeskirjale koguvad liikmesriigid oma konsulaaresindustes andmeid biomeetriliste tunnuste kohta, mille hulka kuuluvad viisataotleja näokujutis ja kümme sõrmejälge. Valmistades ette süsteemi kasutuselevõttu konsulaaresindustes, on mitu liikmesriiki jätkanud mitmes konsulaaresinduses viisataotlejate biomeetriliste andmete kogumise testimist. Pilootprojekt viisataotlejate biomeetriliste andmete kogumiseks, säilitamiseks ja kontrollimiseks (BIODEV II) lõppes 2009. aasta teises kvartalis ning üksikud selles projektis osalenud liikmesriigid jätkasid biomeetriliste andmete kogumise menetluse testimist 2009. aasta lõpuni, et parandada kogutud sõrmejälgede kvaliteeti.

Tulemused on näidanud, et viisataotlejatelt kvaliteetsete sõrmejälgede saamiseks peab nende võtjaid põhjalikult koolitama ning vahel võtma sõrmejälgi ka uuesti, et vähendada kasutuskõlbmatuks osutunud registreerimiste määra. Enamik liikmesriike on Põhja-Aafrikas asuvad konsulaaresindused viisataotlejatelt sõrmejälgede kogumiseks ja neist foto tegemiseks ette valmistanud ning valmistavad praegu ette muudes piirkondades asuvaid konsulaaresindusi.

Kogu 2009. aasta jooksul arutati SISVISi komitee koosolekutel pingeliselt esimeste piirkondade kindlaksmääramist. VISi määruse[5] artikli 48 kohaselt määrab komisjon kindlaks selliste piirkondade järjekorra, milles asuvad konsulaaresindused peavad kasutama VISi, kusjuures piirkondade järjekord määratakse kindlaks kolme kriteeriumi alusel: ebaseadusliku sisserände oht, liikmesriigi sisejulgeolekut ähvardavad ohud ja biomeetriliste andmete kogumise otstarbekus selles konkreetses piirkonnas. Pärast mitu kuud kestnud arutelu võttis

[5] Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 767/2008, 9. juuli 2008, mis käsitleb viisainfosüsteemi (VIS) ja liikmesriikidevahelist teabevahetust lühiajaliste viisade kohta (VIS määrus), ELT L 218, 13.8.2008, lk 60.

komisjon 30. novembril 2009 vastu otsuse,[6] millega määratakse kindlaks esimesed piirkonnad, kus VIS tööle rakendatakse. Esimene piirkond on Põhja-Aafrika, millele järgnevad Lähis-Ida ja Pärsia lahe piirkond. Ülejäänud piirkonnad, kus VIS kasutusele võetakse, määratakse kindlaks eraldi otsustega pärast seda, kui on toimunud eespool nimetatud kriteeriumide alusel uus hindamine.

Välispiiridel antavate viisade osas peetakse välispiiridel asuvaid piiripunkte eraldi piirkonnaks. Seega alustatakse piiridel VISi sisestavate andmete kogumist ja edastamist kohe, kui liikmesriigid on komisjonile teatanud, et nad on võtnud vajalikud tehnilised ja õiguslikud meetmed kõikide välispiiridel asuvates piiripunktides esitatud viisataotluste läbivaatamiseks vajalike andmete kogumiseks ja VISi edastamiseks.

3. PROJEKTIJUHTIMINE

3.1. VISi õiguslik raamistik

2009. aastal võeti vastu VISi töölerakendumiseks vajalikud õiguslikud vahendid, nimelt Schengeni piirieeskirjade[7] ja ühiste konsulaarjuhiste[8] muudatused, mis avaldati vastavalt 2009. aasta veebruaris ja mais. Schengeni piirieeskirjade muudatustes on sätestatud, et VISi kasutamine välispiiril territooriumile sisenevate isikute kontrollimiseks on kohustuslik alates kahekümne päeva möödumisest VISi töölerakendumisest esimeses piirkonnas. VISi kasutamine peaks hõlmama süstemaatilist päringute tegemist VISist viisakleebise numbri alusel koos sõrmejälgede kontrolliga. Kolmeaastase üleminekuaja jooksul peaks liikmesriikidel olema võimalik teha VISis päringuid sõrmejälgede kontrollita. Ühiseid konsulaarjuhiseid oli vaja muuta selleks, et kehtestada õiguslik raamistik biomeetriliste andmete kogumiseks, sealhulgas sätted viisataotluste vastuvõtmise ja menetlemise korraldamise kohta. Nimetatud sätted on inkorporeeritud juulis vastuvõetud ja alates 5. aprillist 2010 kohaldatavasse viisaeeskirja,[9] millega tunnistatakse kehtetuks ühised konsulaarjuhised.

Aruandeperioodi jooksul võeti komiteemenetlust kasutades vastu mitu VISiga seotud komisjoni otsust. 2009. aasta mais võeti vastu komisjoni otsus[10] VIS Maili tehnilise kirjelduse kohta, mille kohaselt hakkab seni VISIONi kaudu toimunud konsulteerimismehhanism toimuma VIS Maili kaudu. 2009. aasta oktoobris võeti vastu teine biomeetrilisi andmeid

---

6 Komisjoni otsus, 30. november 2009, millega määratakse kindlaks esimesed piirkonnad, kus viisainfosüsteem (VIS) tööle rakendatakse, ELT L 23, 27.1.2010, lk 62.

7 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 81/2009, 14. jaanuar 2009, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 562/2006 viisainfosüsteemi (VIS) kasutamise osas Schengeni piirieeskirjade raames, ELT L 35, 4.2.2009, lk 56.

8 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 390/2009, 23. aprill 2009, millega muudetakse viisasid käsitlevaid ühiseid konsulaarjuhiseid diplomaatilistele ja konsulaaresindustele seoses biomeetria kasutuselevõtmisega ning viisataotluste vastuvõtmise ja menetlemise korraldamise sätete lisamisega, ELT L 131, 28.5.2009, lk 1.

9 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 810/2009, 13. juuli 2009, millega kehtestatakse ühenduse viisaeeskiri (viisaeeskiri), ELT L 243, 15.9.2009, lk 1.

10 Komisjoni otsus 2009/377/EÜ, 5. mai 2009, millega võetakse vastu meetmed Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 767/2008 (mis käsitleb viisainfosüsteemi (VIS) ja liikmesriikidevahelist teabevahetust lühiajaliste viisade kohta (VIS määrus)) artiklis 16 osutatud konsulteerimismehhanismi ja menetluste rakendamiseks, ELT L 117, 12.5.2009.

käsitlev otsus,[11] milles reguleeritakse VISis ja biomeetriliste tunnuste tuvastamise süsteemis isikutuvastuseks ja kontrolliks kasutatavate sõrmejälgede eraldusvõimet ja kasutamist. 30. novembril 2009 võeti vastu komisjoni otsus,[12] millega määrati kindlaks esimesed piirkonnad, kus VIS tööle rakendatakse, ning otsus[13] tehniliste rakendusmeetmete kohta, milles sätestati VISi andmetöötlustoimingud.

2010. aastal tuleb vastu võtta veel üks oluline, VISi turvalisust käsitlev õiguslik vahend.

3.2. Komisjoni projektijuhtimine

3.2.1. Kavandamine ja eelarve

2009. aastal oli VISile kulukohutuste assigneeringuteks ette nähtud kokku 38,3 miljonit eurot. 2009. aasta peamised kulud olid biomeetria lisafunktsioonide ettevalmistus, välisabi projektijuhtimisele ja kvaliteedi tagamisele, väljatöötamis- ja testimisetapi tegevuskulud ning VISiga seotud muudatused (eelkõige liikmesriikide muutmistaotluste alusel). 74,65 % VISi assigneeringute kogusummast seoti kulukohustustega ja 76,53 % maksete assigneeringutest oli aruandeperioodi lõpuks välja makstud. VISi eelarverida on 18 02 05.

VISi 2009. aasta kulukohustuste ja maksete assigneeringud

Kasutatavad kulukohustuste assigneeringud	Ärakasutatud[14]	Kokku %	Kasutatavad maksete assigneeringud	Ärakasutatud	Kokku %
38 315 328,00 eurot	***28 601 077,00 eurot***	***74,65 %***	***27 216 095,14 eurot***	***20 828 088,00 eurot***	***76,53 %***

Kuna süsteemi väljatöötamise eest vastutav peatöövõtja ei suutnud süsteemilahenduste testimist edukalt, õigeaegselt ega lepingulisi kohustusi järgides korraldada, teatas komisjon talle trahvide kohaldamisest alates 15. juunist 2009. Trahvi kogusumma on praeguseks 7,6 miljonit eurot[15].

3.2.2. Riskijuhtimine

Projekti riskijuhtimise metoodika aruandeperioodi jooksul mõningal määral muutus, kuna 2009. aastal toimus ainult kolm VISi projekti juhtimisnõukogu koosolekut. Algselt korraldati selliseid koosolekuid selleks, et arutada liikmesriikide ja süsteemi väljatöötamise eest

---

[11] Komisjoni otsus, 9. oktoober 2009, millega kehtestatakse viisainfosüsteemis biomeetriliseks isikutuvastuseks ja kontrolliks kasutatavate sõrmejälgede eraldusvõime ja kasutamise tehniline kirjeldus, ELT L 270, 15.10.2009.

[12] Komisjoni otsus, 30. november 2009, millega määratakse kindlaks esimesed piirkonnad, kus viisainfosüsteem (VIS) tööle rakendatakse, ELT L 23, 27.1.2010, lk 62.

[13] Komisjoni otsus, 30. november 2009, millega võetakse vastu tehnilised rakendusmeetmed andmete sisestamiseks ja viisataotluste linkimiseks, andmetele juurdepääsuks, andmete muutmiseks, kustutamiseks ja ennetähtaegseks kustutamiseks ning andmetöötlustoimingute registrite pidamiseks ja nendele juurdepääsuks viisainfosüsteemis, ELT L 315, 2.12.2009, lk 30.

[14] Komisjon võttis 27. aprillil 2010 vastu 2011. aasta eelarveprojekti, milles on täpsustatud, et 2009. aastal kasutati kulukohustuste assigneeringutest ära 37 601 077 eurot. Kuna teatavate projektide algselt 2009. aastaks kavandatud tegevuse kuupäeva muudeti, tuli 2010. aasta kulukohustused 9 000 000 euro ulatuses eelnevalt kindlaks määrata.

[15] Täpse trahvisumma (7 635 000 eurot) sissenõudmise korraldus esitati 30. märsil 2010.

vastutava peatöövõtjaga riske. Aruandeperioodi teises kvartalis muudeti kolme eri valdkonna riskide juhtimise strateegiat ning selle tulemusena hakkas komisjon igal kuul välja selgitama kõige olulisemaid projekti riske ja esitama neid igal kuul toimuval riiklike projektijuhtide koosolekul liikmesriikidele.

Lisaks tegi eesistujariik Rootsi VISi sõprade rühmas ettepaneku luua riskide koondnimekiri, mille alusel määrab komisjon koostöös eesistujariigiga kindlaks peamised riskid ja rühmitab need vastavalt mõjule, mida need projektile avaldavad. Riske ajakohastatakse igal kuul vastavalt sellele, kuidas on nende mõju raskusaste muutunud. Iga riski vähendamiseks töötatakse välja meetmed. Seejärel esitab eesistujariik riskid ja vastavad meetmed VISi sõprade rühma koosolekul liikmesriikidele, kes saavad neid avatult ja läbipaistvalt arutada.

Komisjon peab ka kõrgetasemelist registrit ja teeb järelkontrolli meetmete rakendamise üle.

2009. aasta lõpus peeti kõige kriitilisemateks riskideks järgmisi: i) suutmatus rakendada tehnilistel, õiguslikel ja lepingulistel põhjustel VIS õigeaegselt tööle ning sellest tulenev võimalik mõju mainele; ii) VISi töölerakendumise viibimisest tulenevad probleemid ressursside ja finantsplaneerimisega kesk- ja riiklikul tasandil; iii) algsete jõudlusnõuete täitmata jäämine ning iv) SIS II lepingu mõju VISile. Esimesed kolm riski püsivad stabiilsena, kuid neljanda riski mõju aruandeperioodi lõpus vähenes. Kõikide riskide vähendamiseks on välja töötatud meetmed ning komisjon, liikmesriigid ja süsteemi väljatöötamise eest vastutav peatöövõtja teevad tihedat koostööd, et piirata nimetatud riskide mõju projektile.

Hoolimata sellest, et komisjon võttis meetmeid riskide vähendamiseks, oli selge, et süsteemi väljatöötamise eest vastutav peatöövõtja ei suuda täita algselt kokkulepitud jõudlusnõudeid. Seega eeldati, et süsteemilahenduste süsteemiga seotud probleeme esineb ka 2010. aastal.

3.2.3. Projekti juhtimisnõukogu

Projekti juhtimisnõukogu kohtus 2009. aasta alguses kaks korda, et arutada projekti sidusrühmade, süsteemi väljatöötamise eest vastutava peatöövõtja ja kvaliteedi tagamise eest vastutava töövõtja ning eelmise ja järgmise eesistujariigiga VISi projekti juhtimist ja riske. Detsembris toimunud projekti juhtimisnõukogu kolmanda koosoleku raames kohtusid süsteemi väljatöötamise eest vastutav peatöövõtja ja komisjon, et arutada süsteemilahenduste testimise hetkeolukorda ning taotlust teha parandusmeetmete kaudu muudatusi, leevendada teenustaseme lepingus sätestatud kriteeriume ja muuta lepingut, et see hõlmaks operatiivjuhtimisega seotud ettevalmistustööd.

3.3. VISi sõprade rühm

VISi sõprade rühm kohtus aruandeperioodi jooksul üheksa korda: neli korda Tšehhi eesistumise ajal (2009. aasta esimene kvartal) ja viis korda Rootsi eesistumise ajal (2009. aasta teine kvartal). Kõrgetasemelised mitteametlikud kohtumised andsid võimaluse pidada läbipaistvaid arutelusid kõikidel VISiga seotud teemadel. Kohtumiste päevakorra määras kindlaks eesistujariik, kes kooskõlastas selle komisjoni ja nõukogu peasekretariaadiga. Päevakorda kuulusid tavaliselt komisjoni ülevaade VISi hetkeseisust, uus aruandemehhanism, mille kaudu teavitatakse siseriiklikest edusammudest, süsteemi kasutuselevõtt esimestes piirkondades asuvates konsulaaresindustes, võimalus töötada välja tsentraliseeritud teabekampaania, riskijuhtimine ning VISiga seotud seminarid, mida korraldab FRONTEX.

VISi sõprade rühmas loodi küsimustiku vormis uus aruandemehhanism, mis võimaldab jälgida liikmesriikide edusamme, mida nad teevad tehniliste, konsulaar- ja piiriküsimuste

ettevalmistamisel. Sellise mehhanismiga asendati igakuine eduaruanne, mida koostas tavaliselt VISi riiklik projektijuht. Aruandeperioodi lõpus eristati küsimustikus püsivad ja ajas muutuvad küsimused, mis on seotud riikliku süsteemi väljatöötamise tehnilise üldettevalmistusega, esimestes piirkondades asuvates konsulaaresindustes süsteemi kasutuselevõtuks tehtavate ettevalmistustega ja piiril tehtavate ettevalmistustega, et biomeetrilisi andmeid saaks VISist kontrollida. Küsimustikku lisatakse ka konkreetsed küsimused koolituse ja muude eesmärkide kohta. Mitu liikmesriiki ei esitanud konkreetsete eesmärkide saavutamiseks selgeid kuupäevi ja seega ei saanud komisjon täielikku ülevaadet kõikides liikmesriikides tehtud edusammudest.

Eesistujariik ja komisjon koostavad igal kuul enne koosolekut riskide koondnimekirja ja rühmitavad kümme kõige olulisemat projektiriski vastavalt nende mõju raskusastmele.

2009. aasta esimesel semestril arutati VISi sõprade rühma kohtumistel tsentraliseeritud teabekampaania korraldamist. Arutelu lükati siiski edasi, kuna süsteemi algselt kavandatud töölerakendumine viibib ja komisjonil on viisaeeskirja kohaselt õiguslik kohustus anda viisataotlejatele teavet.

Põhjalikult arutati esimeste selliste piirkondade järjekorra kindlaksmääramist, milles asuvad konsulaaresindused peavad VISi kasutusele võtma. Enne kui SISVISi komitee otsuse eelnõu heaks kiitis, koostati rühmas esitatud arvamuste alusel mitu erinevat eelnõu.

4. KOKKUVÕTE

Aruandeperioodi jooksul (jaanuar kuni detsember 2009) võttis komisjon VISi suhtes neli rakendusmeedet, sealhulgas võttis vastu otsuse, millega määratakse kindlaks esimesed piirkonnad, kus VIS tööle rakendatakse.

2009. aastal tehti palju testimisi, mille raames valdav osa liikmesriikidest viisid oma vastavustestid edukalt lõpule. See oli enne VISi töölerakendumist teostatava lõpliku testimise eeltingimus.

Kesktasandil alustati 2009. aasta aprillis neljast testimisetapist teise etapi raames VISi tehnilise väljatöötamise suhtes süsteemilahenduste testimist. See tekitas süsteemi väljatöötamise eest vastutavale peatöövõtjale mitmeid nii süsteemi funktsionaalsusega kui ka muude aspektidega seotud tehnilisi probleeme, mis olid omakorda seotud süsteemi jõudlusega.

Riiklikul tasandil teatas üks liikmesriik, et tal on tekkinud oma riikliku süsteemi väljatöötamiseks sõlmitud lepinguga märkimisväärseid probleeme, mis ei võimalda tal oma süsteemi VISiga ühendada enne 2010. aasta detsembrit.

2009. aasta novembris esitati justiits- ja siseküsimuste nõukogule uus üldine ajakava, mille kohaselt kavandatakse VIS tööle rakendada 2010. aasta detsembris. Kõik projekti sidusrühmad kinnitasid oma valmisolekut teha VISi töölerakendumise nimel tihedat koostööd.

Komisjon on andnud Euroopa Parlamendi kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjonile korrapäraselt teavet VISi projekti arengu ja hetkeolukorra kohta ning teeb seda ka tulevikus.

5. LISA: VISI TÖÖRÜHMAD

5.1. SISVISi komitee

2009. aastal kohtus SISVISi komitee[16] VISi koosseisus viis korda ja arutas oma koosolekutel nelja komisjoni otsuse eelnõu. Koosolekutel arutati komisjoni otsuse eelnõusid (milles käsitletakse VIS Maili tehnilist kirjeldust; esimesi piirkondi, kus VIS tuleb kasutusele võtta; VISis biomeetriliseks isikutuvastamiseks ja kontrolliks kasutatavate sõrmejälgede eraldusvõime ja kasutamise tehnilist kirjeldust ning tehnilisi rakendusmeetmeid) ning hääletati nende üle, kusjuures kõik eelnõud kiideti heaks. Komitee vastutab ka 2010. aastal oluliste VISiga seotud otsuste vastuvõtmise eest komiteemenetluse raames.

5.2. VISi riiklike projektijuhtide koosolekud

Aruandeperioodil korraldasid komisjoni talitused riiklike projektijuhtide jaoks üksteist eksperdirühma koosolekut, et arutada VISi projekti olukorda kesktasandil, üksikasjalikke tehnilisi küsimusi, kavandamisküsimusi, riske ning tegevust kesk- ja riiklikul tasandil.

5.3. Muudatusi hindav nõukogu

Muudatusi hindav nõukogu, kes on SISVISi komitee VISi koosseisu nõuandev töörühm, kohtus 2009. aastal ainult jaanuaris ja märtsis. Kõnealune nõukogu andis arendusetapis, sealhulgas testimise ajal VISi konfiguratsioonijuhtimist käsitlevaid soovitusi ja arutas muutmistaotlusi.

5.4. Testimise alane nõuanderühm

Testimise alane nõuanderühm, kes on SISVISi komitee VISi koosseisu nõuandev töörühm, kohtus või tegi konverentsikõnesid aruandeperioodil rohkete testimiste tõttu üsna sageli. Nõuanderühm tagab, et testimisega seotud probleemide analüüsimiseks ja nende lahendamiseks kasutatakse struktureeritud protsessi, ning annab nõu VISi testimiste lõpuleviimiseks. Nõuanderühm annab VISi testimist käsitlevaid soovitusi kõikides testimisetappides, eriti juhul, kui testimisse on kaasatud liikmesriigid.

5.5. VIS Maili eksperdirühm

Eksperdirühm kohtus aruandeperioodi jooksul igal kuul, et toetada VISi teabevahetusmehhanismi (VIS Mail) rakendamist.

2009. aastal tehti seoses testimise ja liikmesriikide ühendamisega suhtlusmehhanismi märkimisväärseid edusamme Aruandeperioodil võeti kasutusele keskne meiliserver ning eksperdirühma liikmed leidsid, et seda on piisavalt testitud ja see on osutunud põhinõudeid silmas pidades töökindlaks. Riiklike meiliserverite kasutuselevõtuks valmistasid 25 projektis osalevat liikmesriiki ette VIS Maili esimese etapi lõpuleviimise, et rakendada VIS kõikides liikmesriikides korraga tööle.

---

[16] Moodustatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1987/2006 (mis käsitleb teise põlvkonna Schengeni infosüsteemi (SIS II) loomist, toimimist ja kasutamist) artikli 51 lõike 1 alusel.

2009. aasta jaanuaris esitati SISVISi komitee VISi koosseisule VIS Maili tehnilist kirjeldust käsitleva komisjoni otsuse[17] eelnõu, mille komitee kiitis jaanuaris toimunud koosolekul heaks. Komisjon võttis otsuse vastu 5. mail 2009.

Komisjon ja liikmesriigid teevad VIS Maili alast tööd koostöös võrgu tarnijaga ning toe ja kvaliteedi tagamise eest vastutava töövõtjaga.

[17] Komisjoni otsus, 5. mai 2009, millega võetakse vastu meetmed Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 767/2008 (mis käsitleb viisainfosüsteemi (VIS) ja liikmesriikidevahelist teabevahetust lühiajaliste viisade kohta (VIS määrus)) artiklis 16 osutatud konsulteerimismehhanismi ja menetluste rakendamiseks.